

Co musimy wiedzieć o naszych dzieciach?

– czyli kilka słów na temat rozwoju naszych dzieci

Okres wczesnego dzieciństwa, inaczej wieku poniemowlęcego przypada na wiek od 1 do 3 roku życia. Dzieci przejawiają wtedy ogromne zapotrzebowanie na ruch i doznania wszelkiego rodzaju, dlatego mówimy o tzw. głodzie ruchu i wrażeń.

Wygląd maluchów nieustannie się zmienia – początkowo sylwetka się wyszczupla, a przyrost wagi zwalnia. Dziecko szybko rośnie, a postawa stojąca w pełni się wykształca. Rozwija swoją aktywność ruchową, przez co w tym czasie dziecko jest narażone na częste infekcje, zatrucia i nieszczęśliwe wypadki.

Z czasem pojawia się pełne uzębienie mleczne (20 zębów), a maluch przechodzi na pokarmy stałe i zaczyna świadomie załatwiać swoje potrzeby fizjologiczne.

Na początku 1 r.ż. dzieci łapią równowagę rozkładając szeroko ręce na boki i stawiają pierwsze krótkie kroki. Ok. 18 miesiąca życia są w stanie już ciągnąć przedmioty na sznurku, a z pomocą dorosłego wchodzić po schodach. Po drugim roku życia maluch schody pokonuje samodzielnie, stawiając nogi na przemian, skacze i biega. W 3 r.ż. maluch potrafi stać na palcach i jeździć na 3-kołowym rowerku. W pierwszym półroczu 2 r.ż. dużą satysfakcję sprawia dziecku pokonywanie różnych przeszkód, np. wdrapywanie się na kanapy, fotele, krzesła – początkowo dla samej przyjemności wspina się lub po to, aby spojrzeć wokoło z pewnej wysokości. Chętnie podejmuje ten wysiłek, gdyż wiąże się on z nowym przeżyciem emocjonalnym i uczuciem pewnego niebezpieczeństwa, a osiągnięty sukces napawa je radością.

Maluchy w drugim półroczu 2r.ż są znacznie odporniejsze na zmęczenie, dzięki lepszej kondycji fizycznej i rozwiniętej sprawności. Ogromna energia i pęd do poznawania świata oraz wzmożona ruchliwość pchają dwulatka do ryzykownych wyczynów stymulowanych dodatkową chęcią do popisania się nowymi umiejętnościami. Zaradność, pewność siebie i odwaga – płynące częściowo z braku zdolności przewidywania niebezpieczeństwa – sprawia, że maluch sprawia nam czasem „niespodzianki”.

Motorem ruchliwości dziecka jest chęć poznawania, gdyż interesuje się wszystkim co mu wpadnie w oczy. Ta żywiołowa ruchliwość musi być już w tym wieku odpowiednio ukierunkowana, aby słodki maluch – zaspokajając swe naturalne potrzeby rozwojowe – nie stał się jednocześnie małym psotnikiem, nie znającym żadnych zakazów.

Bardzo ważną umiejętnością w 2 r.ż. jest zdobywanie wiedzy z zakresu samoobsługi i nabywania nawyków higienicznych, czyli tzw. trening czynności dnia codziennego. Maluch uczy się głównie poprzez naśladownictwo, np. jak samodzielnie trzymać łyżkę, czy ołówek. Z czasem jest w stanie przenosić kubek z wodą, zaczyna samodzielnie się ubierać/rozbierać, umyć ręce i buzię i wytrzeć je w ręcznik bez pomocy opiekuna.

Trzylatka nie wyręczajmy podczas jedzenia, mycia, ubierania. Zahamowanie naturalnego w tym wieku pędu do samodzielności spowoduje, że bezskutecznie będziemy próbowali go odtworzyć wtedy, gdy już będzie za późno. W codziennych czynnościach dziecko ćwiczy sprawność ruchową, spostrzegawczość, myślenie, uwagę, usamodzielnia się i osiąga dojrzałość społeczną.

Rozwijając obraz swojej osobowości pojawia się uczucie sprawstwa i swojej odrębności – dziecko zaczyna rozpoznawać się w lustrze (15-24 m.ż.). Bardzo ważna jest rozmowa z dzieckiem i wypowiadanie jego imienia. Źródłem wiedzy o sobie jest w tym czasie opinia innych osób. Dlatego dla prawidłowego rozwoju dziecka tak ważne jest stworzenie odpowiednich warunków środowiskowych i dawanie prawidłowych wzorców do naśladowania, które maluch czerpie głównie z rodziny.

Największą szansę rozwoju dajemy dziecku przekazując pozytywne emocje, wspierając je, włączając w uczestnictwo w pracach domowych i dając swobodę w wyborze zabaw i rozwój własnych inicjatyw – jednocześnie nakładając pewne ograniczenia i reguły zachowań.

Oprócz rodziny edukacja maluchów w żłobku ma duży wpływ na rozwój osobowości – pozwala m.in. na relację z rówieśnikami, wspomaga rozwój poczucia niezależności i zdolności społecznych, tj. współpraca, empatia,

zdrowa rywalizacja. Żłobek wspiera rozwój maluchów proponując najróżniejsze formy zabawy, które ogólnie można sklasyfikować jako:

1. Zabawy manipulacyjne – polegające na swobodnym działaniu dziecka na przedmiocie wywołującym przyjemne doznania;
2. Zabawy konstrukcyjne – polegające na dążeniu dziecka do rezultatu swoich działań, zainteresowaniu tworzeniem;
3. Zabawy symboliczne – podstawa zabaw tematycznych.

To właśnie zabawy tematyczne wspierają integrację sensoryczną i motoryczną rozwijając myślenie na materiale wyobrazeniowym. Początkowo trzeba uczyć dziecko podstawowych manipulacji, umożliwiając podjęcie tego typu zabawy, a następnie stopniowo rozszerzać ich zakres, aby wreszcie dojść do wykonywania całego łańcucha czynności. W czasie zabaw tematycznych trzeba przyzwyczajać dziecko do konieczności współdziałania z innymi przy odgrywaniu poszczególnych ról (np. lekarz i pacjent, fryzjer i klientka, sprzedawca i klient).

Początkowo roczny maluch wypowiada 4-5 słów. Słowa określają konkretne przedmioty. Używa holofraz, z czasem tworząc zlepki dwuwyrazowe i używa wyrazów dźwiękonaśladowczych bez reguł gramatycznych.

W 2r.ż. dziecko znacznie więcej rozumie niż potrafi wypowiedzieć słowami. Zna ich ok. 20 jednak wymawia po swojemu. Jest to bowiem okres w którym dziecko dużo mówi swoim własnym językiem, zrozumiałym tylko dla osób z najbliższego otoczenia. Pod koniec 2r.ż. zasób słów jest już zwykle duży – dziecko wymawia ich ok. 300 i porozumiewa się przy pomocy prostych zdań, będących czasem pełne ekspresji.

W 3r.ż. dziecko buduje już zdania złożone z kilku wyrazów o coraz logiczniejszej strukturze. Wyraża się gramatycznie, jego wymowa staje się coraz bardziej zbliżona do poprawnej, zanika język dziecięcy. Dzieci trzyletnie chętnie uczą się krótkich, łatwych wierszyków i piosenek, ale na ogół nie lubią popisywać się nimi przed obcymi. Pochwała mamy wystarcza im w zupełności i nie ma sensu przełamywać ich oporu, jeśli odmawiają pokazania swych umiejętności osobom mało znanym. Staramy się mówić do dziecka poprawnie, nie naśladując jego nieprawidłowej wymowy, jakże śmiesznej i rozczułającej. Musimy bowiem dziecku dostarczać prawidłowych wzorców do naśladowania.

Pamiętajmy, że warunkiem prawidłowego życia uczuciowego malucha jest dbanie o jego dobry nastrój. Sprzyja on utrwaleniu się pozytywnych uczuć i postaw wobec siebie i otoczenia. Zawsze zastanówmy się nad przyczynami złego nastroju dziecka. Mogą one być wielorakie: zły stan fizyczny dziecka, choroba, zmęczenie, głód, niewyspanie. Można im

przeciwdziałać opierając się na wskazaniach i pomocy lekarza. Ważne jest jednak przede wszystkim przestrzeganie uregulowanego planu dnia. Godziny posiłków, snu, zabawy powinny być stałe. Pamiętajmy też by unikać przeciążenia układu nerwowego dziecka nadmiarem wrażeń, hałasów, które powoduje np. stale włączone radio lub telewizor.

Literatura:

1. „Poradnik wychowania zdrowotnego dzieci w wieku 3-6lat” R.Jaworska
2. „Od noworodka do przedszkolaka” Praca zbiorcza pod redakcją prof. dr hab. med. M.Kamińskiej
3. „Wielki podręcznik dla nauczycieli żłobków i przedszkoli.” Praca zbiorcza
4. „Nasze dziecko” pod redakcją J.Kopczyńskiej-Sikorskiej
5. „Mój żłobek, moje przedszkole” 3/2018 artykuł „Rozwój społeczny to podstawa” I.Nowakowaska
6. „Mój żłobek, moje przedszkole” 2/2018 artykuł „Ćwicz zręczność” A.Dubieńska
7. „Mój żłobek, moje przedszkole” 3/2017 artykuł „Rozwój motoryki dziecka” M.Gładysz
8. „Mój żłobek, moje przedszkole” 2/2019 artykuł „Kąciki tematyczne” M.Piekart
9. „Mój żłobek, moje przedszkole” 4/2018 artykuł „Umiem sam to zrobić” W. Chodaczewska, artykuł „Ruch to podstawa” K.Szymańska

Opracowała:

mgr Ewelina Okońska - Opiekun gr. 3